

## GRADA

GRAČANIČKI GLASNIK  
časopis za kulturnu  
historiju

Broj 43, godina XXII  
maj, 2017. [str. 105-108]

© Monos 2017

# Živote halalili za Bosnu

*“Zmaj od Bosne”, br. 38, 26. V. 1993., 6*

**Rusmir Djedović**

Redakcijska napomena: Članak kojeg prenosimo prvobitno je objavljen u listu “Zmaj od Bosne”, koji je tokom perioda agresije izlazio u Tuzli, u broju 38 od 26. V. 1993., na strani 6. Nastao je povodom prve godišnjice bitke na Zečevom gaju. U formi u kojoj ga objavljujemo, članak je savršen s originalnim rukopisom, te su ispravljene manje tipografske greške uočene u tiskanom izdanju.

**Ključne riječi:** Gračanica; Patriotska liga; Manevarska jedinica Patriotske lige Gračanica; Kula-grad; 25. maj 1992.

## Organizovanje otpora i “PL” u Gračanici

Tokom ljeta 1991. godine uporedo i poslije ratova u Sloveniji i Hrvatskoj u čitavoj Bosni i Hercegovini se osjećaju politički pritisci i nesigurnost muslimanskog naroda koji početkom jeseni kulminiraju pokušajem mobilizacije u “JNA” i nasilnim oduzimanjem vojnih evidencija u opštinama sa pretežno nesrpskim stanovništvom. Kroz sve to prolazi i narod opštine Gračanica, a u isto vrijeme u nju dolaze prve muslimanske izbjeglice–muhadžiri iz Gacka i okoline.

Patriotski opredijeljeni građani shvataju šta im se priprema i počinju da se organizuju u zaštiti svojih bližih i svojih mjesta. U tome prednjače članovi Stranke demokratske akcije koji organizovani kroz krizne štabove u svim naseljenim mjestima opštine Gračanica u početku organizovano prate pokrete snaga “JNA” i rezervista–četnika, a tokom vremena organizuju manje borbene jedinice i rade na prikupljanju oružja i ostalih materijalno-tehničkih sredstava, uglavnom iz vlastitih izvora. Osnovni zadaci kriznih štabova pri Stranci demokratske akcije su bili vojno organizovanje muslimanskog naroda i pripremanje naroda i institucija za odbrambenu borbu.

nu opštine uz stalno praćenje neprijateljskih snaga i pete kolone.

Krajem 1991. godine se formira Patriotska liga u Gračanici (prvobitno pod nazivom Patriotska liga naroda) koja objedinjuje sve dotada organizovane patriotske snage u cilju očuvanja Republike Bosne i Hercegovine i muslimanskog naroda. Patriotska liga nastavlja sa organizovanim praćenjem i osmatranjem neprijateljskih snaga (tada još uvijek regularne "JNA", kao «jedinog garanta sigurnosti i ravnopravnosti svih naroda»), uspostavlja vezu sa višim instancama na regiji i Republici, vrši obuku i vaspitavanje stanovništva, prikupljanje oružja itd.

### **Formiranje Manevarske jedinice "PL-a" i pomoć Zvorniku**

Rukovodstvo Patriotske lige čine politički i vojni štab sa jasno određenim dužnostima, obavezama i zadacima. Krajem januara 1992. godine se pri PL-u Gračanica formiraju i manje službe za obavještajne i bezbjednosne poslove. Tokom prvih mjeseci 1992. godine se dalje omasovljuje članstvo po svim mjestima i prikupljaju MTS da bi se već tokom februara i marta iste godine prišlo i organizovanju krupnijih prostornih i specijalizovane manevarske jedinice Patriotske lige. Po naređenju PL-a RBiH iz Sarajeva, Patriotska liga Gračanice vrši fizičko obezbjeđivanje referendum za nezavisnost i suverenitet RBiH 01. 03. 1992. godine, normalno u dubokoj ilegali.

Manevarska jedinica Patriotske lige Gračanica je tada bila jedina organizovana i naoružana vojna jedinica, koja je bila obučena, spremna i naoružana da stupi u borbu sa jedinicama "JNA" ili četnika na bilo kojem dijelu opštine Gračanica pa i šire. Nju su činili najbolji i najsvesniji članovi Patriotske lige spremni da i pored svojih uobičajenih mirnodopskih poslova i duboke ilegale žrtvuju svoje živote u odbrani vlastitog naroda. Priпадnici jedinice su bili naoružani uglavnom streljačkim oružjem sa nešto protuoklopnih

sredstava, a pri svom prelasku u novoosnovanu Teritorijalnu odbranu opštine Gračanica je imala i dva minobacača.

Početkom aprila jedan vod Manevarske jedinice Patriotske lige Gračanica odlazi kao pomoć odbrani Zvornika, tj. Kula-grada. Zajedno sa Živiničanima po naređenju komandanta PL-a regije Tuzla Vahida Karavelića Vahe (kasnije komandanta Okružnog štaba TO Tuzla) je pješice odnijela pomoć u materijalno-tehničkim sredstvima braniocima Zvornika pod komandom "Kapetana Alмира" gdje je učestvovala i u borbama.

Članovi i rukovodstvo Patriotske lige

Rečeno je već da su članovi Patriotske lige Gračanica bili patriotski opredijeljeni građani uglavnom pripadnici Stranke demokratske akcije i Muslimanskog omladinskog saveza, a većina članova rukovodstava tih organizacija su bili aktivno uključeni u organizovanju i vođenju Patriotske lige od nivoa pojedinih mjesta do opštine. Komandant političkog štaba PL-a Gračanica je bio Sead Rešidbegović, inače član Glavnog odbora SDA-e u Sarajevu (danas potpredsjednik Ratnog predsjedništva SO-e Gračanica), a komandant vojnog štaba je bio rahmetli Mehmed Ahmedbegović Meša. Koordinator između opštinskog štaba i štaba PL regije Tuzla bio je Husein Serhallić, poslove logistike je vodio Ahmed Spahić, dok su profesori Nijaz Omerović i Rusmir Djedović bili zaduženi za bezbjednost i moral.

Pored navedenih u poslovima organizovanja i rukovođenjima jedinica PL-a je bilo angažovano još mnogo drugih ljudi, među kojima spominjemo samo neke kao što su: Vedad Đonlić, komandir udarnog voda, Muhibija Šestan, komandir izviđačkog voda, Hajrudin Džebo Bajbaga, komandir voda u Stjepan Polju, instruktori Hasib Ferhatović i Nermin Duraković, komandiri odjeljenja Šemsudin Gopo, Izet Nasić, Bahrija Karić, borci Bego Tuholjak, Zuhdija Šestan, Ibrahim Spahić, Irfan Izeroski, Omer Husanović, zamjenik komandira manevarske jedinice Ja-

kub Šabić, Dževad Mehinbašić Miš, komandir odjeljenja.

### Prvi oružani sukob

Osnivanjem TO RBiH 15. aprila 1992. godine svi pripadnici PL-a Gračanica sa svojim naoružanjem prelaze u jedinice opštinskog štaba TO u nekom od rejonskih štabova, a kompletna manevarska jedinica sa rukovodećim kadrom Patriotske lige prerasta u Manevarsku jedinicu Teritorijalne odbrane, kao dotada jedina organizovana i naoružana veća jedinica, pod neposrednom komandom komandanta opštinskog štaba TO Osmana Puškara i predsjednika Ratnog predsjedništva opštine Gračanica Hazima Vikala.

Grupa SDS terorista je 15. 05. 1992. godine iz zasjede ubila Adema Mustajbašića pripadnika CZ na redovnom zadatku nakon čega je po naređenju Manevarska jedinica opštinskog štaba TO Gračanica pod komandom Mehmeda Ahmedbegovića i Hasiba Ferhatovića u noći 15/16. 05. zauzela brdo Gaj kao važan strateški položaj u kontroli Varoši, dijela Gračanice naseljenog srpskim življem, gdje se i smjestila. Taj položaj je i prvi granatiran u Gračanici od strane četnika 19. 05, zatim 23. 05. kada je i ranjen jedan pripadnik jedinice.

Dana 23. 05. četnici iz poznatog uporišta Lendići i Ahmići mučki su ubili pripadnika TO MZ Stjepan Polje 22-godišnjeg Džemala Bašića, u rejonu Zečijeg Gaja, nakon čega je uslijedilo oslobađanje Alimića. Po naređenju opštinskog štaba TO Manevarska jedinica je prešla u rejon Stjepan Polja gdje su se očekivala veća borbena dejstva. Ujutro, 25. 05. je počeo kombinovani tenkovsko-pješadijski napad četnika na linije odbrane Malešića u rejonu Zečijeg Gaja, praćen artiljerijskom podrškom.

Manevarska jedinica je odmah izašla na liniju, konsolidovala odbranu lokalne jedinice TO i krenula u protivnapad odbacujući neprijatelja na polazne položaje. Tokom dana su bile još dvije jake borbe, prsa u prsa, pri

čemu su u našim redovima poginula deseterica boraca dok su gubici protivnika bili znatno veći.

Pošto su tokom maja i juna formirane i naoružane i druge jedinice TO Gračanica, dotadašnja Manevarska jedinica je prestala da postoji, a njeni pripadnici su prešli u Vojnu policiju i druge jedinice TO.

### Naši šehidi

Tokom ove prve prave borbe u ovom ratu poginuli su i prvi naši šehidi, pripadnici Manevarske jedinice:

Mehmed Ahmedbegović Meša, star 28 godina iz Gračanice, komandir Manevarske jedinice, poginuo na čelu svoje jedinice prilikom izvlačenja tijela ranjenih i poginulih saboraca.

Vedad Đonlić, star 25 godina iz Gračanice, komandir udarnog voda Manevarske jedinice.

Hajrudin Džebo Bajbaga, star 31 godinu iz Stjepan Polja, komandir voda.

Hasib Ferhatović, star 24 godine iz Donje Lohinje, instruktor u Manevarskoj jedinici.

Zuhdija Šestan Zuci, star 23 godine iz Donje Lohinje, borac

Pored navedenih toga dana su poginuli i sljedeći pripadnici TO MZ Malešići i Stjepan Polje: ‘

Asim Šako, star 30 godina iz Malešića;

Šaban Memić, star 37 godina iz Malešića

Vahid Hankušić, star 21 godinu iz Malešića

Mirsad Hamzić, star 21 godinu iz Stjepan Polja, i

Osman Ibrahimović, star 21 godinu, pripadnik rezervnog sastava MUP-a iz Stjepan Polja.

\*\*\*

### PRILOG:

#### *Zapis o Meši šehidu*

*U vremenima kada se stvara povijest, kada pred strašnim prizorima smrti i razaranja zastaje dah, iz pepela se rađaju ljudi i heroji, najbolji izdanci jednog naroda. U ovome*

ratu sam sreo mnogo čestitih ljudi i patriota, ali i velikih kukavica. Ali, bez ikakve sumnje, na prvom mjestu najplemenitijih bilježim ime Mehmeda Meše Ahmedbegovića iz Gračanice, komandira Manevarske jedinice Patriotske lige. U vrijeme kada su mnogi još kalkulirali i čekali razvoj događaja, on je sa grupom odvažnih mladića sa vlastitim naoružanjem formirao jedinicu. Kada njihovi vršnjaci u gračaničkim kafićima i terasama ispijaju hladnu koka-kolu i pivo, oni odlaze u Zvornik na Kula Grad, da pomognu hrabrim braniocima i donose im oružje i municiju. Po povratku organizuju pravu vojničku obuku iznad Gračanice pod budnim okom komandira Meše. Tada se po gračaničkoj čaršiji krišom šaputalo da su se pojavili neki "specijalci".

Mehmed, ili Meša, kako smo ga nazivali, bio je tipičan tihi mladić iz ulice, skroman i nenametljiv, sa vječitim osmijehom na skoro dječaćkom licu. Nikada nije digao glas ni kao komandir, ali autoritet komandira bio je neprikosnoven. Među prvim u Gračanici je javno pronio **oznaku PL i ljljane**, kada je to izazivalo podozrenje i bilo tabu temom.

Ne jednom je rekao: "svoj život sam halalio za Bosnu". Držao se islamskog načela kao

vjernik i patriota, a dužnost svakoga Muslimana je da brani i odbrani domovinu, čast i imetak. Poginuo je na čelu svoje jedinice 25. maja 1992. godine u Lendićima. Zbog takvih plemenitih sinova ove zemlje, moramo istrajati u ovoj pravičnoj borbi do pobjede.

I ovaj tekst je skromni doprinos sjećanju i rahmet Meši Šehidu.

## SUMMARY

### They Gave their Lives for Bosnia (zmaj Od Bosne, Br. 38, 26. V. 1993.

The article which we bring here was originally published in "Zmaj od Bosne", which was being published in Tuzla during the period of the aggression, in the No. 38 from 26th May 1993, on the page 6. It was created on the occasion of the first anniversary of the Battle in Zecevo Gaj. In the form in which we publish it, the article has been collated with the original manuscript, and the minor typographical errors noted in the printed edition have been corrected.

**Keywords:** Gračanica; Patriotic League; the Maneuver Unit of the Patriotic League of Gračanica; The fortress town; 25th May 1992.